

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних відносин і права

Юрій МУДРИК

Підпис

29 серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Право ЄС

Галузь знань – 08 Право

Спеціальність – 081 Право

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Право

Обсяг дисципліни – 5 кредитів ЄКТС, **Шифр дисципліни** – ОПП.18

Мова навчання – українська

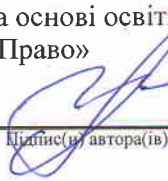
Статус дисципліни: обов'язкова (цикл професійної підготовки)

Факультет – міжнародних відносин і права

Кафедра – права

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	4	8	5	150	67	26	13	28		83				+

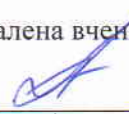
Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Право» першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 081 «Право»

Робоча програма складена канд. юрид. наук, доц. **Світланою ЛУЧКОВСЬКОЮ**
Підпис(и) автора(ів) Ступінь, вчене звання, ім'я, ПРІЗВИЩЕ автора(ів)

Схвалена на засіданні кафедри права
Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Зав. кафедри **Микола ВАВРИНЧУК**
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету міжнародних відносин і права

Голова вченої ради факультета **Юрій МУДРИК**
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

2. ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва факультету	Підпис	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ
Гарант ОП	міжнародних відносин і права		Ольга ОХМАН

3. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Право ЄС» є дисципліною професійної підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 081 «Право» за освітньо-професійною програмою «Право». У межах цієї навчальної дисципліни передбачено вивчення засад правового регулювання відносин у Європейському Союзі (що покликано важливістю реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в ЄС), зокрема ознайомлення студентів з природою та особливостями основних інститутів права Європейського Союзу, історичними передумовами формування та розвитку правопорядку Європейського Союзу, його сучасним правовим становищем, набуття студентами навичок тлумачення та застосування джерел права Європейського Союзу. Навчальна дисципліна поєднує теоретичні основи, законодавче регулювання та практичні проблеми права ЄС. При викладанні дисципліни використовуються лекції із застосуванням методів проблемного навчання. Також передбачені практичні заняття, поєднані із розв'язанням ситуаційних вправ та дискусій. Важливим компонентом навчального процесу є самостійна робота студентів, яка полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до практичних та лабораторних занять, а також виконанні індивідуальних завдань.

Пререквізити – ОЗП.02 Історія держави і права зарубіжних країн, ОЗП.03 Гендерна рівність та права жінок, ОЗП.06 Іноземна мова (правничий аспект), ОПП.06 Судові і правоохоронні органи України, ОПП.16 Міжнародне публічне право, ОПП.17 Міжнародне приватне право.

Кореквізити – Відсутні.

Відповідно до *Стандарту вищої освіти* із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

- **компетентності**. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми. ФК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. ФК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини. ФК5. Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права. ФК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України. ФК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини. ФК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. ФК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. ФК15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.

- **програмні результати навчання**. ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин. ПРН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини. ПРН 4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу. ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин достатньою обґрунтованістю. ПРН 7. Скласти та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами. ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, ідіяти відповідно до отриманих рекомендацій. ПРН 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології. ПРН 11. Мати базові навички риторики. ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло. ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. ПРН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних. ПРН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди. ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. ПРН 19.

Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів. ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки. ПРН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно доправового висновку зробленого у різних правових ситуаціях. ПРН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересівклієнтів у різних правових ситуаціях. Визначено за освітньо-професійною програмою ПРН 23. Надавати методичну і практичну допомогу у моделювання та реалізації проектів та програм, планів і договорів в сфері бізнесу.

Мета дисципліни. Поглиблення теоретичної і практичної підготовки фахівця у сфері правового регулювання суспільних відносини щодо організаційно-правової системи функціонування, специфіки дії права ЄС, співвідношення права ЄС та внутрішньодержавного права держав-членів ЄС та третіх країн; вивчення та аналіз двосторонніх договорів між ЄС та Україною в контексті реалізації євроінтеграційного курсу, джерел та змісту права Європейського Союзу.

Предмет дисципліни. Основи правового регулювання суспільних відносин у Європейському Союзі.

Завдання дисципліни: Формування знання та розуміння предметної області та професійної діяльності, здатності усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми, поваги до честі й гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи, знання і розуміння європейських стандартів прав людини, здатності застосовувати знання засад і змісту інститутів права ЄС, а також розуміння основ права Європейського Союзу з прав людини та особливостей реалізації й застосування норм матеріального і процесуального права ЄС.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: *знати* головні етапи в історії створення ЄС, сучасний стан і перспективи його розвитку; *визначати* структуру ЄС, основні функції інституцій ЄС; *знати* організацію судової системи ЄС, розподіл юрисдикції між судовими органами ЄС; *володіти* інформацією щодо змісту джерел права ЄС та їх властивостей, порядку застосування права ЄС у національних правових порядках його держав-членів; *вільно орієнтуватися* у системі та термінології інституційного права ЄС; договірно-правовій базі відносин України з ЄС; *уміти* правильно тлумачити норми права ЄС, насамперед установчих договорів ЄС; *застосовувати отримані знання у сфері права Європейського Союзу* для підвищення професійних навичок.

4. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва (розділу) теми	Кількість годин, відведених на:			
	лекції	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійну роботу
Восьмий семестр				
Тема 1. Правовий статус ЄС	2	2	-	4
Тема 2. Інституційна структура ЄС	2	2	2	5
Тема 3. Загальна характеристика права ЄС	2	2	2	4
Тема 4. Вплив права ЄС на право держав-членів ЄС	2	2	2	5
Тема 5. Права людини в ЄС	2	2	2	4
Тема 6. Вільне пересування осіб у ЄС	2	2	2	8
Тема 7. Громадянство ЄС	2	2	2	8
Тема 8. Вільний рух товарів та капіталу в ЄС. Економічна політика ЄС	6	6	1	24
Тема 9. Правове регулювання відносин між Україною та ЄС. Вступ України до ЄС	6	8	-	21
Разом за 8-й семестр	26	28	13	83

5 Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст лекційного курсу

Перелік лекцій для студентів денної форми здобуття освіти

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Тема 1. Правовий статус ЄС. Історія створення європейських співтовариств. Історія створення Європейського Союзу. Історія розробки Конституційного Договору Європейського Союзу. Підписання Лісабонського Договору. Набрання чинності Лісабонським Договором. Структура та зміст Лісабонського Договору. Літ.: [1, с. 286–319; 2, с. 8–25].	2
2	Тема 2. Інституційна структура ЄС. Європейський Парламент. Європейська Рада. Рада ЄС. Європейська Комісія. Судова система Європейського Союзу. Суд Правосуддя Європейського Союзу. Загальний Суд Європейського Союзу. Спеціалізовані суди Європейського Союзу. Європейський Центральний Банк. Рахункова Палата. Літ.: [2, с. 26–37; 12, с. 29–42].	2
3	Тема 3. Загальна характеристика права ЄС. Поняття права Європейського Союзу. Джерела права Європейського Союзу. Принципи права Європейського Союзу. Система права Європейського Союзу. Літ.: [2, с. 38–48; 12, с. 29–42].	2
4	Тема 4. Вплив права ЄС на право держав-членів ЄС. Доктрина верховенства права Європейського Союзу. Доктрина прямої дії права Європейського Союзу. Відповідальність держав-членів перед індивідами за порушення права Європейського Союзу. Відповідальність Європейського Союзу. Судовий перегляд актів інститутів Європейського Союзу. Літ.: [1, с. 286–319; 2, с. 49–61; 12, с. 29–42].	2
5	Тема 5. Права людини в ЄС. Правовий статус людини і громадянина в установчих договорах Європейського Союзу. Хартія основних прав ЄС. Співробітництво Ради Європи і Європейського Союзу у сфері захисту прав людини. Приєднання ЄС до Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Літ.: [2, с. 62–71; 8; 9; 10].	2
6	Тема 6. Вільне пересування осіб у ЄС. Принципи вільного пересування осіб в Європейському Союзі. Вільне пересування працівників в Європейському Союзі.	2

	Свобода ділового заснування в Європейському Союзі. Свобода надання та отримання послуг в Європейському Союзі. Літ.: [2, с. 87–119; 8; 9; 10].	
7	Тема 7. Громадянство ЄС. Засади громадянства Європейського Союзу. Співвідношення прав громадян Європейського Союзу та громадян інших країн. Правове становище фізичних та юридичних осіб інших країн в ЄС згідно з положеннями двосторонніх угод між іншими державами та ЄС. Правове становище громадян інших країн, що є членами сім'ї громадянина ЄС. Правове становище громадян інших країн, що є працівниками компаній, зареєстрованих в ЄС. Доступ українських фізичних та юридичних осіб до свобод Внутрішнього ринку ЄС згідно з Угодою про асоціацію між Україною і ЄС. Літ.: [2, с. 319–330; 8; 9; 10].	2
8	Тема 8. Вільний рух товарів та капіталу в ЄС. Економічна політика ЄС. Внутрішній ринок Європейського Союзу. Фіскальні заходи Європейського Союзу. Нефіскальні заходи Європейського Союзу. Обмеження експорту. Обмеження імпорту. Поняття капіталу та руху капіталу. Принцип свободи руху капіталу. Винятки (дозволені обмеження) з принципу свободи руху. Правове регулювання економічної політики ЄС. Літ.: [2, с. 72–86, 120–137; 11, с.189–196; 14-19].	6
9	Тема 9. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Вступ України до ЄС. Угоди, що регулюють економічне та політичне співробітництво між Європейським Союзом та іншими країнами. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Розвиток відносин між Україною та ЄС. Правові засади та цілі Угоди про асоціацію. Зона вільної торгівлі між ЄС та Україною. Імплементація та ефективне застосування Угоди про асоціацію у правовій системі України. Україні – кандидат на членство в ЄС. Літ.: [2, с. 156-332; 3; 4; 5; 6; 14-19].	6
Разом:		26

5.2. Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів денної форми здобуття освіти

Номер практичного заняття	Теми практичного заняття	Кількість годин
1	Тема 1. Правовий статус ЄС. Літ.: [1, с. 286–319; 2, с. 8–25].	2
2	Тема 2. Інституційна структура ЄС. Літ.: [2, с. 26–37; 12, с. 29–42].	2
3	Тема 3. Загальна характеристика права ЄС. Літ.: [2, с. 38–48; 12, с. 29–42].	2
4	Тема 4. Вплив права ЄС на право держав-членів ЄС. Літ.: [1, с. 286–319; 2, с. 49–61; 12, с. 29–42].	2
5	Тема 5. Права людини в ЄС. Літ.: [2, с. 62–71; 8; 9; 10].	2
6	Тема 6. Вільне пересування осіб у ЄС. Літ.: [2, с. 87–119; 8; 9; 10].	2
7	Тема 7. Громадянство ЄС. Літ.: [2, с. 319–330; 8; 9; 10].	2
8	Тема 8. Вільний рух товарів та капіталу в ЄС. Економічна політика ЄС. Частина 1. Літ.: [2, с. 72–86, 120–137; 11, с.189–196; 14-19].	2
9	Тема 8. Вільний рух товарів та капіталу в ЄС. Економічна політика ЄС. Частина 2. Літ.: [2, с. 72–86, 120–137; 11, с.189–196; 14-19].	2
10	Тема 8. Вільний рух товарів та капіталу в ЄС. Економічна політика ЄС.	2

	Частина 3. Літ.: [2, с. 72–86, 120–137; 11, с.189–196; 14-19].	
11	Тема 9. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Вступ України до ЄС. Частина 1. Літ.: [2, с. 156-332; 3; 4; 5; 6; 14-19].	2
12	Тема 9. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Вступ України до ЄС. Частина 2. Літ.: [2, с. 156-332; 3; 4; 5; 6; 14-19].	2
13	Тема 9. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Вступ України до ЄС. Частина 3. Літ.: [2, с. 156-332; 3; 4; 5; 6; 14-19].	2
14	Тема 9. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Вступ України до ЄС. Частина 4. Літ.: [2, с. 156-332; 3; 4; 5; 6; 14-19].	2
Разом		28

5.3. Зміст лабораторних занять

Перелік лабораторних занять для студентів денної форми здобуття освіти

Номер лабораторного заняття	Теми лабораторного заняття	Кількість годин
1	Тема 2. Інституційна структура ЄС. Літ.: [2, с. 26–37; 12, с. 29–42].	2
2	Тема 3. Загальна характеристика права ЄС. Літ.: [2, с. 38–48; 12, с. 29–42].	2
3	Тема 4. Вплив права ЄС на право держав-членів ЄС. Літ.: [1, с. 286–319; 2, с. 49–61; 12, с. 29–42].	2
4	Тема 5. Права людини в ЄС. Літ.: [2, с. 62–71; 8; 9; 10].	2
5	Тема 6. Вільне пересування осіб у ЄС. Літ.: [2, с. 87–119; 8; 9; 10].	2
6	Тема 7. Громадянство ЄС. Літ.: [2, с. 319–330; 8; 9; 10].	2
7	Тема 8. Вільний рух товарів та капіталу в ЄС. Економічна політика ЄС. Літ.: [2, с. 72–86, 120–137; 11, с.189–196; 14-19].	1
Разом		13

5.4 Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота здобувачів вищої освіти денної форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до практичних та лабораторних занять, а також виконанні індивідуального завдання. До послуг студентів створена сторінка навчальної дисципліни у Модульному середовищі для навчання, де розміщені Робоча програма дисципліни та необхідні навчально-методичні матеріали.

Зміст самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	К-ть годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів з Л1, підготовка до практичного заняття 1.	4
2	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів з Л2, підготовка до практичного заняття 2 та до лабораторного заняття 1.	5
3	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів з Л3, підготовка до практичного заняття 3.	4

4	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів з Л4, підготовка до практичного заняття 4 та до лабораторного заняття 2.	5
5	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів з Л5, підготовка до практичного заняття 5 . Закріплення ІДЗ.	4
6	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів з Л6, підготовка до практичного заняття 6 та до лабораторного заняття 3. Виконання ІДЗ	8
7	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів з Л7, підготовка до практичного заняття 7. Виконання ІДЗ	8
8	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів з Л8 (ч.1), підготовка до практичного заняття 8 та до лабораторного заняття 4. Виконання ІДЗ	8
9	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів з Л8 (ч.2), підготовка до практичного заняття 9. Виконання ІДЗ	8
10	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів з Л8 (ч.3), підготовка до практичного заняття 10 та до лабораторного заняття 5. Виконання ІДЗ	8
11	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів з Л9 (ч.1), підготовка до практичного заняття 11 та до лабораторного заняття 6. Виконання ІДЗ	8
12	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів з Л9 (ч.2,3). підготовка до практичних занять 12, 13 та до лабораторного заняття 7. Виконання ІДЗ	8
13	Опрацювання лекційного матеріалу та нормативно-правових актів з Л9 (ч.4), підготовка до практичного заняття 14. Презентація ІДЗ.	5
Разом		83

6. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних методів. Зокрема, лекції проводяться в основному словесними методами з використанням методів проблемного навчання і візуалізації, а практичні та лабораторні заняття проводяться з використанням інформаційних технологій, розгляду задач та кейсів і мають за мету набуття студентами практичних навичок з вирішення практичних завдань, передбачених конкретними завданнями до відповідних тем.

7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних та лабораторних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування;
- оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (розв'язування задач, участь у обговоренні ситуацій);
- оцінювання результатів роботи на лабораторних заняттях;
- оцінювання результатів виконання індивідуального домашнього завдання.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати поточного контролю та підсумкового контролю.

8. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-

методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних та лабораторних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, брати участь у дискусіях щодо прийнятих рішень при виконанні здобувачами завдань).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне або лабораторне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних та лабораторних занять, й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. У якості ІДЗ здобувач може підготувати тези доповіді на конференцію за однією з тем навчальної дисципліни при дотриманні узгоджених з викладачем термінів його виконання.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має **дотримуватися політики доброчесності** (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без вірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено **визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти**, що розміщені на доступних платформах: EdEra, VUMonline, Prometheus, Coursera, Дія. Цифрова освіта (<https://ed-era.com/>; <https://vumonline.ua/>; <https://prometheus.org.ua/>; <https://www.coursera.org/>; <https://osvita.diiia.gov.ua/>) та ін., які сприяють формування компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ (<https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-poryadok-vyznannya-ta-perezarahuvannya-rezultativ-navchannya.pdf>)).

Засади використання технологій штучного інтелекту (ШІ) в освітньому процесі. Використання ШІ (властивість систем коректно інтерпретувати зовнішні дані відповідно до поставленої мети, навчатися з таких даних та використовувати результати навчання для досягнення поставлених цілей, в тому числі зі збирання та використання нових даних, шляхом взаємодії з навколишнім середовищем: [Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у ХНУ](https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-systemu-zabezpechennya-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf) <https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-systemu-zabezpechennya-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>) повинно забезпечувати повагу до конфіденційності та захисту даних учасників освітнього процесу, відповідати нормам та принципам академічної доброчесності. Використання контенту, створеного ШІ, обов'язково фіксується, - вказується назва застосунку, методики його використання та ін. Учасники освітнього процесу повинні бути уважними до згенерованої ШІ інформації та розглядати її як «неперевірений вихідний матеріал».

9. Оцінювання результатів навчання здобувачів бакалаврського рівня у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може

бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС, яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти

Аудиторна робота								Самостійна робота	Семестровий контроль	Разом
Восьмий семестр										Сума балів
Практичні та лабораторні заняття								ІДЗ	Іспит	
Практ. 1-3	Практ. 4-6	Практ. 7-9	Практ. 10-12	Практ. 13-14	Лаб. 1-2	Лаб. 3-4	Лаб. 5-7			
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)										
3-5	3-5	3-5	3-5	2-5	3-5	3-5	3-5	12-20	24-40	60-100
24-40								12-20	24-40	60-100

Оцінювання на практичних та лабораторних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне та лабораторне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і вміння професійно обґрунтувати прийняті рішення при розв'язуванні задач; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), вміння якісно оформлювати юридичні документи, аналізувати їх на помилки та виправляти їх. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>помилки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .

Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекохує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 12 балів, максимальний – 20 балів). При підготовці тез доповідей на конференцію у якості ІДЗ здобувач вищої освіти отримує максимальний бал (20) за його виконання.

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів (40 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	6	8	10
Теоретичне питання № 2	6	8	10
Практичне завдання	12	16	20
Разом:	24		40

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (**Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти**).

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		

D	66-72		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

10. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Історія створення європейських співтовариств.
2. Історія створення Європейського Союзу.
3. Історія розробки Конституційного Договору Європейського Союзу.
4. Підписання Лісабонського Договору.
5. Набрання чинності Лісабонським Договором.
6. Структура та зміст Лісабонського Договору.
7. Європейський Парламент.
8. Європейська Рада.
9. Рада ЄС.
10. Європейська Комісія.
11. Судова система Європейського Союзу.
12. Суд Правосуддя Європейського Союзу.
13. Загальний Суд Європейського Союзу.
14. Спеціалізовані суди Європейського Суду.
15. Європейський Центральний Банк.
16. Рахункова Палата.
17. Поняття права Європейського Союзу.
18. Джерела права Європейського Союзу.
19. Принципи права Європейського Союзу.
20. Система права Європейського Союзу.
21. Доктрина верховенства права Європейського Союзу.
22. Доктрина прямої дії права Європейського Союзу.
23. Відповідальність держав-членів перед індивідами за порушення права Європейського Союзу.
24. Відповідальність Європейського Союзу.
25. Судовий перегляд актів інститутів Європейського Союзу.
26. Правовий статус людини і громадянина в установчих договорах Європейського Союзу.
27. Хартія основних прав ЄС.
28. Співробітництво Ради Європи і Європейського Союзу у сфері захисту прав людини.
29. Приєднання ЄС до Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Європейський суд з прав людини.
30. Принципи вільного пересування осіб в Європейському Союзі.
31. Вільне пересування працівників в Європейському Союзі.
32. Свобода ділового заснування в Європейському Союзі.
33. Свобода надання та отримання послуг в Європейському Союзі.
34. Засади громадянства Європейського Союзу.
35. Співвідношення прав громадян Європейського Союзу та громадян інших країн.
36. Правове становище фізичних та юридичних осіб інших країн в ЄС згідно з положеннями двосторонніх угод між іншими державами та ЄС.
37. Правове становище громадян інших країн, що є членами сім'ї громадянина ЄС.

38. Правове становище громадян інших країн, що є працівниками компаній, зареєстрованих в ЄС.
39. Доступ українських фізичних та юридичних осіб до свобод Внутрішнього ринку ЄС згідно з Угодою про асоціацію між Україною і ЄС.
40. Внутрішній ринок Європейського Союзу.
41. Фіскальні заходи Європейського Союзу.
42. Нефіскальні заходи Європейського Союзу.
43. Обмеження експорту. Обмеження імпорту.
44. Поняття капіталу та руху капіталу.
45. Принцип свободи руху капіталу.
46. Винятки (дозволені обмеження) з принципу свободи руху.
47. Особливості регулювання надання фінансових послуг.
48. Розвиток спільної торговельної політики Європейського Союзу.
49. Виключна компетенція Європейського Союзу у сфері спільної торговельної політики.
50. Засади тарифного регулювання торгівлі товарами.
51. Засади нетарифного регулювання торгівлі товарами.
52. Джерела митного права Європейського Союзу.
53. Митний союз Європейського Союзу.
54. Митна територія Європейського Союзу.
55. Спільний митний тариф Європейського Союзу.
56. Митні процедури Європейського Союзу.
57. Засади права конкуренції Європейського Союзу.
58. Правила конкуренції, що застосовуються до суб'єктів підприємницької діяльності ЄС.
59. Антиконтурентні угоди та картельна практика в праві ЄС..
60. Зловживання домінуючим становищем в праві ЄС.
61. Контроль за концентраціями в праві ЄС.
62. Історія створення Економічного та Валютного союзу.
63. Етапи створення Економічного та валютного союзу.
64. Наслідки запровадження єдиної європейської валюти (євро).
65. Правове регулювання економічної політики ЄС.
66. Фіскальна політика ЄС.
67. Угоди, що регулюють економічне та політичне співробітництво між Європейським Союзом та іншими країнами.
68. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.
69. Розвиток відносин між Україною та ЄС.
70. Правові засади та цілі Угоди про асоціацію.
71. Зона вільної торгівлі між ЄС та Україною.
72. Імплементация та ефективне застосування Угоди про асоціацію у правовій системі України.
73. Копенгагенські критерії.
74. Україна – кандидат на членство в ЄС.
75. Стан імплементации законодавства ЄС до системи права України.

11 Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Право ЄС» повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою, що розміщена в Модульному середовищі для навчання MOODLE: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=6429>, в тому числі методичні рекомендації: Право Європейського Союзу: методичні вказівки до семінарських занять для студентів спеціальності 081 «Право». Хмельницький: ХНУ, 2020.20с.

12. Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проектор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до

мережі Інтернет, робота з презентаціями, LIGA360.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

13. Рекомендована література

Основна

1. Муравйов В. І. Проблеми гармонізації законодавства держав-членів та третіх країн в контексті європейської інтеграції. Український щорічник міжнародного права. Київ: ВД «Промінь». 2010. С. 286–319.
2. Петров Р. А. Право Європейського Союзу: навч. посіб. Київ: Істина, 2017. 384 с.
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони. Ратифікована Верховною Радою України Законом [№1678-VII від 16.09.2014](#). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.

Додаткова

4. Конституція України: прийнята 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
5. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 № 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>.
6. Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 21.11.2002 № 228-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-15#Text>.
7. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>.
8. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 №3671-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>.
9. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>.
10. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 №3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>.
11. Тимченко Л., Кононенко В. Вплив Суду ЄС на розвиток права Європейського Союзу. Європейське право: науково-практичний фаховий журнал (додаток до юридичного журналу «Право України»). 2012. № 1. С. 189–196.
12. Яковюк І. Адаптація і гармонізація законодавства в умовах інтеграції: проблема співвідношення. Вісник Академії правових наук України. 2012. № 4. С. 29–42.
13. Morska, Nataliia; Prysiazniuk, Mykhailo; **Luchkovska, Svitlana**; Misiats, Andrii; Mikhnevych, Liudmyla. The issue of the application to the European Court of Human Rights in the context of the Russian invasion of Ukraine. Cuestiones Políticas. 2022. Vol. 40. No 75. Pp.868-878. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4075.52>. (Web of Science: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000905421200053>).
14. **Лучковська С.І.** Фінансово-правове забезпечення інвестиційної діяльності за законодавством ЄС. Науковий вісник Ужгородського національного університету.. Серія "Право". 2024. Том 2. № 86. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.2.48>.
15. **Luchkovska S.** Investment Policy of the EU: financial and legal aspect. No. 5 (2024): Visegrad Journal on Human Rights. URL: <https://journals.uran.ua/journal-vjhr/article/view/321474>.
16. Місяць А. П., Присяжнюк М. П., **Лучковська С. І.** Використання офшорних юрисдикцій у венчурному фінансуванні та правові ризики для інвесторів. Український політико-правовий дискурс. 2025. № 13. DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15876181>.
17. **Лучковська С.І.** Присяжнюк М.П. Правові механізми використання заморожених російських активів для компенсації збитків Україні та іноземним інвесторам. Наука і техніка сьогодні. Серії: право, економіка, педагогіка, техніка, фізико-математичні

- науки. 2025. №7 (48). С. 185 – 193. DOI [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-7\(48\)-185-193](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-7(48)-185-193).
18. **Лучковська С.І.** Присяжнюк М.П. Міжнародно-правові механізми захисту прав суб'єктів господарювання України та іноземних інвесторів в умовах війни: прецедентна практика Європейського суду з прав людини. Актуальні питання у сучасній науці. Серії: педагогіка, право, економіка, державне управління, техніка, історія та археологія. 2025. № 8(38). С. 512-525. DOI [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-8\(38\)-512-525](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-8(38)-512-525).
19. Присяжнюк М.П., **Лучковська С.І.** Багаторівнева правова система регулювання інвестицій в Європейському Союзі: аналіз міжнародних, наднаціональних та національних рамок (подана до друку). Наукові інновації та передові технології. (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»). 2025. №9 (49). с.1097-1110. С.207-209. DOI [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-9\(49\)-1097-1110](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-9(49)-1097-1110).

14. Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека університету. [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <http://library.khmnu.edu.ua/>.
2. Інституційний репозитарій ХНУ. [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.
3. Модульне середовище для навчання. [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/>.